

FİİLDE KİP EKİ

Eklendiği fiilde eylemin yapılış zamanını ya da yapılış amacını belirten eklerdir.

1. Kip ekleri sadece fiillere eklenir.
2. Kip ekleri çekim ekidir.
3. Kip ekleri ikiye ayrılır: Haber (bildirme) kipleri, yapılış zamanını bildirir;
Dilek kipleri, yapılış amacını belirtir.

Haber (Bildirme) Kipleri		Dilek Kipleri	
Geçmiş Zaman	Görülen Geçmiş Zaman: -di Duyulan (Öğrenilen) Geçmiş Z.: -miş	Gereklilik Kipi	-meli -malı
Şimdiki Zaman	-() yor	Şart Kipi	-se -sa
Gelecek Zaman	-ecek -acak	İstek Kipi	-e -a
Geniş Zaman	-() r	Emir Kipi	Ek Yok

FİİL + KİP EKİ + KİŞİ (ŞAHİS) EKİ

Gel-	+	-di	+	-m
Sor-	+	-muş	+	-sun
Koş-	+	-(u)yor	+	-uz
Oku-	+	-(y)acak	+	-sınız
Git-	+	-(e)r	+	-ler
Uyu-	+	-malı	+	-sın
Gör-	+	-se	+	
Gel-	+	-e	+	-(y)im
Sus-	+	YOK	+	

NOT: Emir kipinde II. tekil kişide şahıs eki yokken, diğer kiplerde III. tekil kişide şahıs eki yoktur.

FİİLİN YÜKLEM OLUŞU

Türkçede bir fiil kip eki alırsa yüklem olur.

<u>Fiil</u>	+	<u>Kip Eki</u>	+	<u>Kişi (Şahıs) Eki</u>
Oku-	+	-malı	+	-sın
Git-	+	-se	+	-ler
Yaz-	+	-(ı)yor	+	-um
Yüz-	+	-dü	+	-k

FİİLİN OLUMSUZ OLUŞU

Türkçede bir fiil “-me, -ma” ekleriyle olumsuz yapılır. Bu ekler fiil ile kip eki arasına eklenir.

<u>Fiil</u>	+	<u>Olumsuzluk Eki</u>	+	<u>Kip</u>	+	<u>Kişi Eki</u>
Gel-	+	-me	+	-di	+	-m
Sor-	+	-ma	+	-miş	+	-sın
Uyu-	+	-ma	+	-malı	+	-sın
Gör-	+	-me	+	-se	+	

NOT: Geniş zaman kipinin olumsuzu 1. tekil ve 1. çoğul dışında “-mez, -maz” ile yapılır. Olumsuzluk eki kipin yerine gelir.

Git-	+	-(e)r	+	-im	/	Git-	+	-me	+	-m
Git-	+	-(e)r	+	-iz	/	Git-	+	-me	+	-(y)iz
Git-	+	-(e)r	+	-sin	/	Git-	+	-mez	+	-sin
Git-	+	-(e)r	+	-ler	/	Git-	+	-mez	+	-ler

ÇEKİMLİ FİİL

Türkçede bir fiil kip eki ve kişi eki almışsa çekimli fiildir. Sadece kişi eki değişir.

<u>Fiil</u>	+	<u>Kip Eki</u>	+	<u>Kişi (Şahıs) Eki</u>
Gel-	+	-di	+	-m (ben)
Gel-	+	-di	+	-n (sen)
Gel-	+	-di	+	(o)
Gel-	+	-di	+	-k (biz)
Gel-	+	-di	+	-niz (siz)
Gel-	+	-di	+	-ler (onlar)

KİP (ANLAM-ZAMAN) KAYMASI

Fiilin kipiyle cümledeki diğer zaman sözcüğü aynı zamanı ifade etmiyorsa kip kayması denir.

Yarın Ankara'ya gidiyorum. / Yarın Ankara'ya gideceğim.
Gelecek Z.   Şimdiki Z.   Gelecek Z.   Gelecek Z.

Sabahları kahvaltı yapıyorum. / Sabahları kahvaltı yaptım.
Geniş Z.   Şimdiki Z.   Geniş Z.   Geniş Z.

Mutfakta bir şişe süt olacak. / Mutfakta bir şişe süt olmalı.
Gereklilik   Gelecek Z.   Gereklilik Kipi

O, bizden bir gün sonra gelir. / Sabahları yatmayı seviyorum.

NOT: Tarihi olayların anlatımında görülen geçmiş zaman kipi kullanılır. “29 Ekim 1923'te cumhuriyet ilen edildi.”

NOT: Masalarda duyulan geçmiş zaman kipi kullanılır. “Nasrettin Hoca bir gün komşusuna gitmiş.”

Hazırlayan: astagos

1. Aşağıdaki Fiiller Haber (Bildirme) Kiplerinden Hangisine Aitse "X" İşareti Koyunuz.

Fiiller	Görülen Geçmiş Z.	Duyulan Geçmiş Z.	Şimdiki Z.	Gelecek Z.	Geniş Z.
Söyleyeceğim					
Söylerim					
Baktı					
Koşuyorlar					
Atmış					
Gitmemişsin					
Yatmaz					
Bağlamıyoruz					
Uyumayacak					
Unutmadım					
Ağlamam					
Gelir					
Girmiş					
Oturacak					
Gülmez					

2. Aşağıdaki Fiiller Dilek Kiplerinden Hangisine Aitse "X" İşareti Koyunuz.

Fiiller	Gereklilik Kipi	Şart Kipi	İstek Kipi	Emir Kipi
Söylemeliyim				
Söylesek				
Baksın				
Koşalım				
Atmamalısın				
Gitme				
Yatmasak				
Bağlayalım				
Uyusan				
Unutmalı				

1. Hangisinin yüklemi haber kiplerinden birisi ile çekimlenmemiştir?

- A) Geçen yıl ben de sınava girdim
- B) Hep birlikte şarkı söylüyoruz
- C) Yapacağı işte her şeyi hesaba katar
- D) İnsan sevince gönülden sevmeli

2. Hangisinde yüklem başkasından duyma anlamı taşımaz?

- A) Sınavdaki bütün soruları çözmüş.
- B) Tedavi olmak için hastaneye yatmış.
- C) Hastalık orada da görülmüş.
- D) Soğuktan her tarafım üşümüş.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi dilek kipinde çekimlenmiştir?

- A) Tatilde yurt dışına çıksam.
- B) Tatilde yurt dışına çıkmış.
- C) Tatilde yurt dışına çıkacak.
- D) Tatilde yurt dışına çıkar.

4. Aşağıdakilerden hangisinde eylem, sözün söylendiği anda gerçekleşmektedir?

- A) Kahvaltıdan önce mutlaka bir bardak süt içiyor.
- B) Ailesini ziyaret etmek için haftaya yola çıkıyor.
- C) Beş yıldır buralardan uzakta İzmir'de yaşıyor.
- D) Çalışma odasında yazısını bitirmeye çalışıyor.

5. Aşağıdakilerin hangisinde çekimli fiil yoktur?

- A) Seni akşama kadar sahilde bekledim.
- B) Yarın İzmir'e annemi ziyarete gideceğim.
- C) Maç 20 Haziran tarihinde oynanacakmış.
- D) Oğlu üç aydır Ankara'da askermiş.

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlam kayması (zaman kayması) olmuştur?

- A) Ayşe her sabah okula erken geliyor.
- B) Seni dün kütüphanede gördüm.
- C) Babam bana hikâye kitabı almış.
- D) Her zaman başarılı olmayı ister.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlam kayması (kip kayması) olmamıştır?

- A) Her sabah beş kilometre koşuyoruz.
- B) Babası dayanamayıp son kez para verir.
- C) Önümüzdeki hafta ziyaretine gelirim.
- D) Her sabah bir bardak süt içerim.

8. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlam kayması (zaman kayması) olmuştur?

- A) Her sabah köpeğiyle yürüyüşe çıkar.
- B) Akşamları hafif yemek yiyor.
- C) Film önümüzdeki ay gösterime girecek.
- D) Bu ders yeni bir konuya geçeceğiz.